

ДОПОВІДЬ

методиста НМКПС ПАНО

Чарченка Павла Станіславовича

на вченій раді академії 17.05.2023 року

на тему:

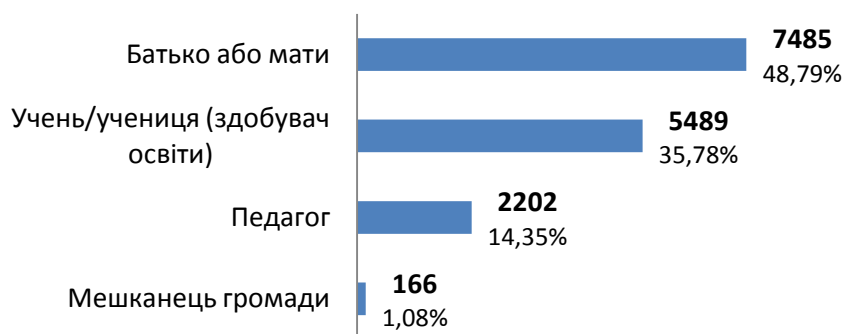
"Про проведення опитування в Полтавській області
щодо ефективності національно-патріотичного виховання
в закладах загальної середньої освіти
відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання
в системі освіти України"

Полтава 2023

Опитування проводиться серед громадян області з метою отримання загальної оцінки стану національно-патріотичного виховання в громадах і подальшого його вдосконалення, надання системності та вироблення науково-методичних засад супроводу організаційної роботи у цьому напрямку.

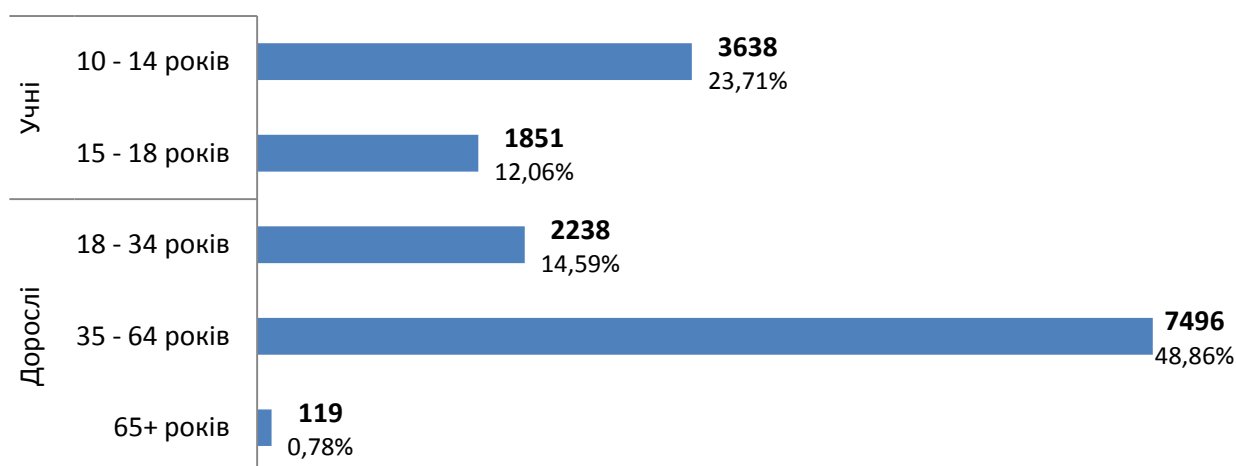
Мета даного дослідження: пілотування алгоритму формалізованого опитування щодо національно-патріотичного виховання. Об'єкт — громадська думка про його стан, предметом виступає наявність/відсутність зв'язків між оцінками ефективності національно-патріотичного виховання різними соціально-демографічними групами мешканців Полтавської області.

Результати дослідження. В опитуванні у I-му півріччі 2023 року взяли участь 15 342 респонденти (що на 4 238 більше, ніж минулого разу), що репрезентують всі територіальні громади області. Розподіл відповідей серед учасників освітнього процесу показано на діаграмі 1.



Діаграма 1. Розподіл відповідей серед учасників освітнього процесу

За віковими характеристиками респонденти розділилися так, як показано на діаграмі 2.



Діаграма 2. Вікові характеристики респондентів

У результаті порівняння кількості відповідей респондентів по територіальним громадам області за II півріччя 2022 року та I півріччя 2023 року (діаграми 3 та 4) та зведення різниці у цих результатах у окрему діаграму (діаграма 6), можемо бачити наступне:

- 1) на відміну від попереднього періоду, у I півріччі 2023 року участь у опитуванні взяли представники всіх 60ти громад області;
- 2) на загальному позитивному фоні підвищення активності респондентів загалом по громадах (+4 238) негативним явищем є зниження активності деяких громад щодо участі у опитуванні (майже третина, 18 територіальних громад), найбільше – Кременчуцька (-908), Котелевська (-388) та Пирятинська (-319) територіальні громади;
- 3) у той же час більшість представників інших територіальних громад активно брали участь у опитуванні, найбільший приріст активності у Полтавській (+960), Гадяцькій (+768) та Зіньківській (+739) територіальних громадах.

Аналізуючи дані з таблиці 1, можна зробити припущення, що ефективність національно-патріотичного виховання у закладах освіти області, хоч і залишилась достатньо високою, все ж знизилась у порівнянні з минулим періодом, але це коливання можна пояснити зміною респондентного пулу (кількість респондентів у деяких територіальних громадах у двох етапах опитування різняться у десятки разів, відсутня стабільна група респондентів для перевірки зміни їхніх думок стосовно досліджуваної проблеми). При цьому заслуговує на увагу думка про те, що ці опитування лише вловлюють загальні настрої суспільства, вплив на які нинішня ситуація активного спротиву суспільства ворожій агресії має у більшій мірі, ніж організаційні зусилля освітян у цій галузі.

З показників, що відображені в діаграмах 7-10 та узагальнені у діаграмі 11, можемо зробити висновок про те, що:

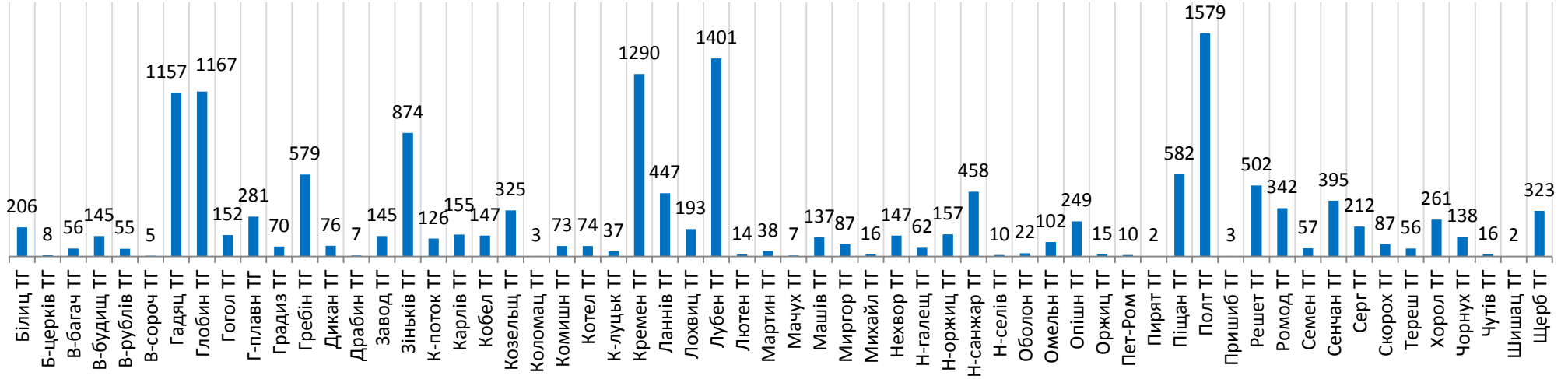
- 1) педагогічні працівники закладів освіти області стабільно вище оцінюють стан національно-патріотичного виховання в середньому по індикаторам у порівнянні з іншими групами: 77,7% (у II-му півріччі 2022 року), 77,4% (у I-му півріччі 2023 року), динаміка -0,3%;
- 2) мешканці громад області найнижче оцінюють стан національно-патріотичного виховання в середньому по індикаторам у порівнянні з іншими групами у I-му півріччі 2023 року – 63,6%;

- 3) падіння оцінки стану національно-патріотичного виховання мешканцями громад області в середньому по індикаторам у порівнянні двох етапів є найсуттєвішим: з 72,6% (у II-му півріччі 2022 року) до 63,6% (у I-му півріччі 2023 року), динаміка -9,0%. При цьому ця група є доволі малочисельною (1,08% від загальної кількості респондентів), неоднорідною, тому має місце деяке розпорошення матеріалу та, як наслідок, спотворення дійсного зв'язку між явищами;
- 4) окрім мешканців громади, найнижче оцінюють стан національно-патріотичного виховання в середньому по індикаторам у порівнянні з іншими групами батьки – 68,1% (у II-му півріччі 2022 року), 64,9% (у I-му півріччі 2023 року), динаміка -3,2%;
- 5) найменше падіння, навіть зростання оцінки стану національно-патріотичного виховання мешканцями громад області серед індикаторів опитування відбулося по індикатору "зустрічі з ветеранами" (повна назва індикатора у опитувальнику – "На Вашу думку, чи відбувається збільшення кількості зустрічей молоді з борцями за незалежність України у XX столітті, ветеранами та учасниками антитерористичної операції та операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях, учасниками війни російської федерації проти України?"), динаміка у середньому +1,6%; найбільше падіння – по індикатору "готовність до захисту" (повна назва індикатора у опитувальнику – "На Вашу думку, чи зростає чисельність громадян, готових до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України?"), динаміка в середньому -11,0%.

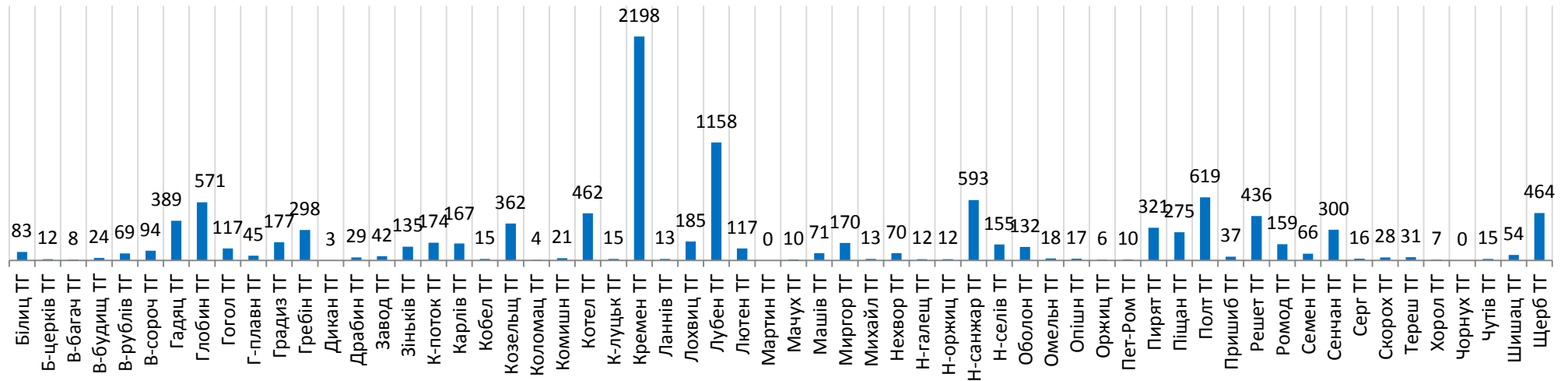
ВИСНОВКИ

1. Педагоги вище оцінюють стан національно-патріотичного виховання по більшості індикаторів, мешканці громади (малочисельна група) та батьки – найнижче.
2. Зберігається високий рівень національно-патріотичних почуттів молоді, поваги до Батьківщини, громадянської свідомості, тобто **національно-патріотичне виховання** можна вважати **ефективним**, але, скоріш за все, опитування вловлюють загальні суспільні тенденції, вплив на які нинішня ситуація активного спротиву ворожій агресії має навіть у більшій мірі, ніж широкий спектр виховних заходів та організаційні зусилля освітян у цій галузі.
3. Коливання у оцінках ефективності національно-патріотичного виховання у II-му півріччі 2022 року та I-му півріччі 2023 року (таблиця 1 та діаграма 11) можна пояснити зміною респондентного пулу (кількість респондентів у деяких територіальних громадах у двох етапах опитування різняться у десятки разів, немає стабільної групи респондентів).
4. Рівень залученості учнів до заходів, що мають формувати стратегічну рамку національно-патріотичного виховання, оцінюється в цілому по вибірці значно меншими показниками у порівнянні з іншими питаннями (але подібні активності — екскурсії, походи, подорожі, відвідування музеїв — зараз неможливі з ряду об'єктивних причин і це впливає на показники), при цьому сама по собі **кількість заходів** національно-патріотичного спрямування **не вирішує** його концептуальні завдання, потрібна **якість і системність** підходів до цієї діяльності.

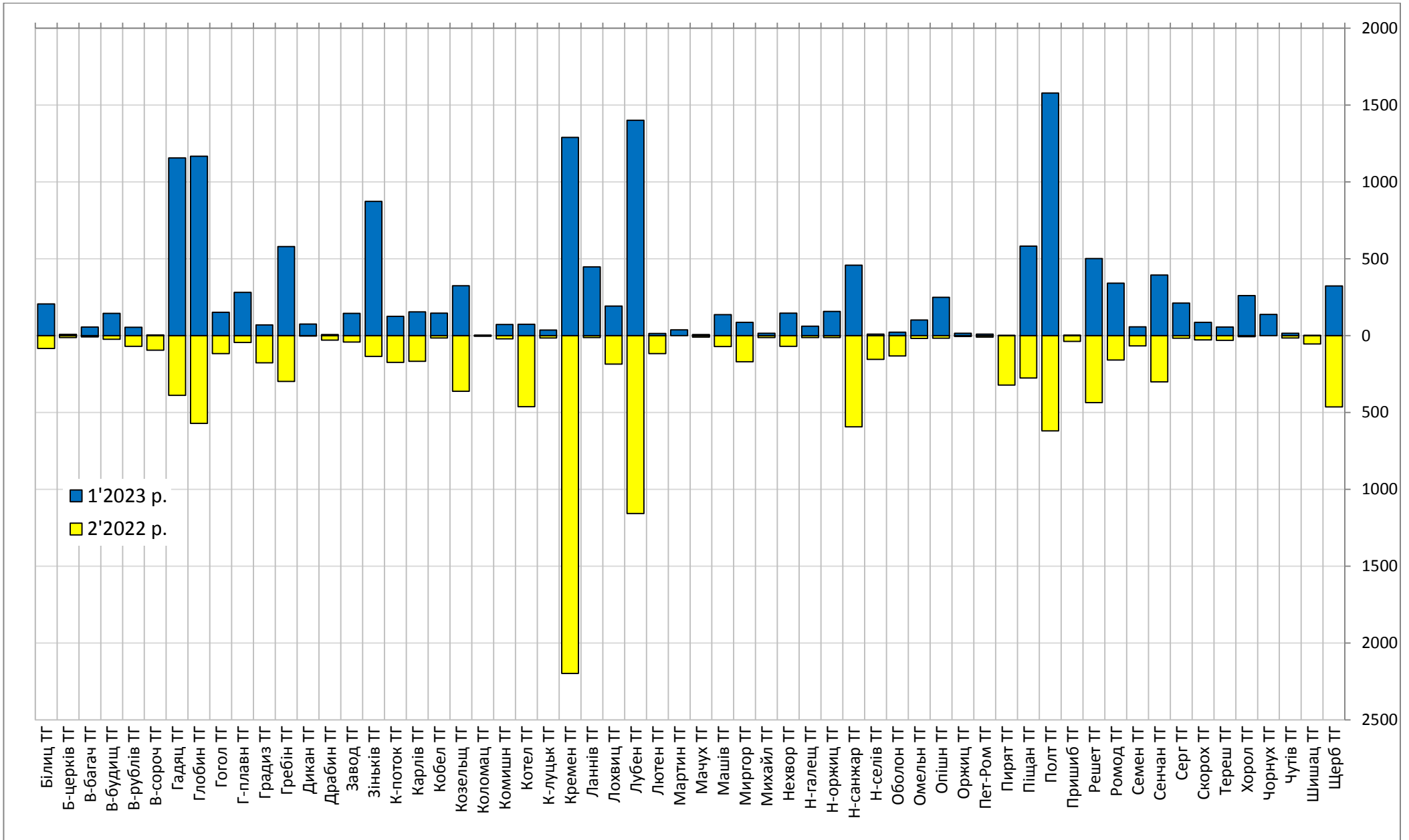
ДОДАТКИ



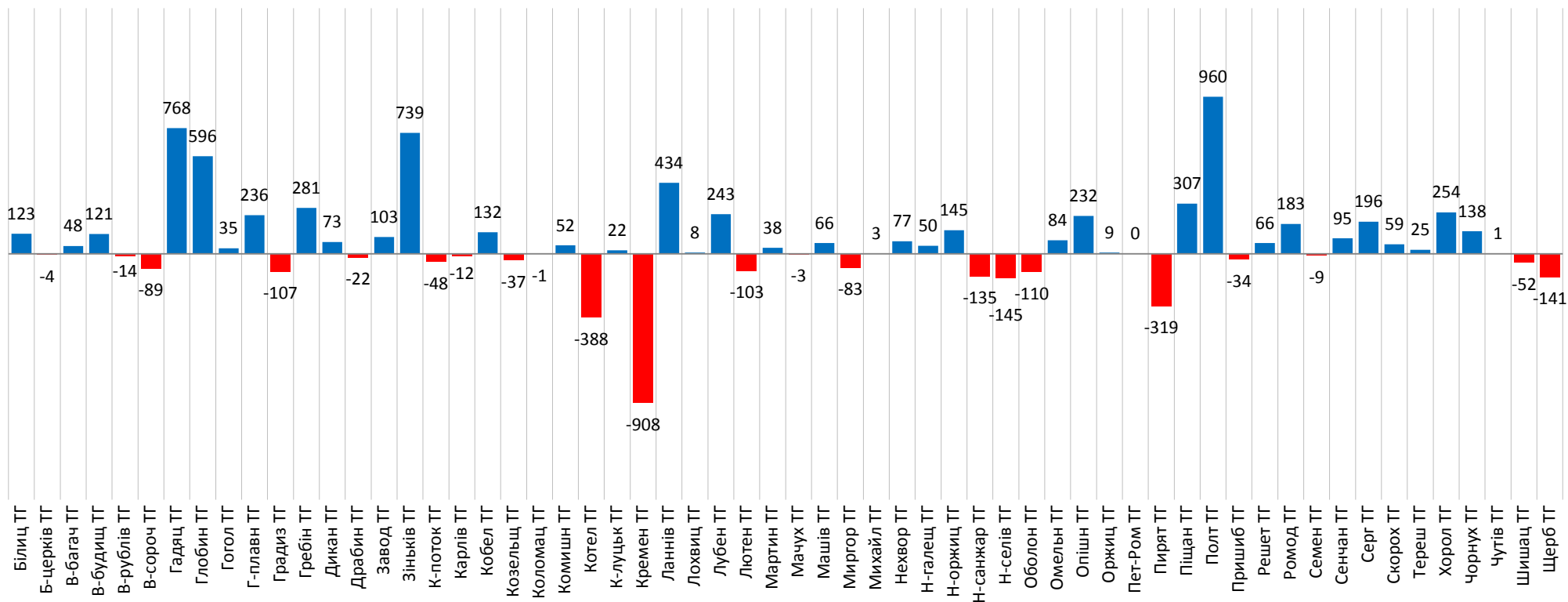
Діаграма 3. Кількість відповідей респондентів по територіальним громадам області (I півріччя 2023 р.)



Діаграма 4. Кількість відповідей респондентів по територіальним громадам області (II півріччя 2022 р.)



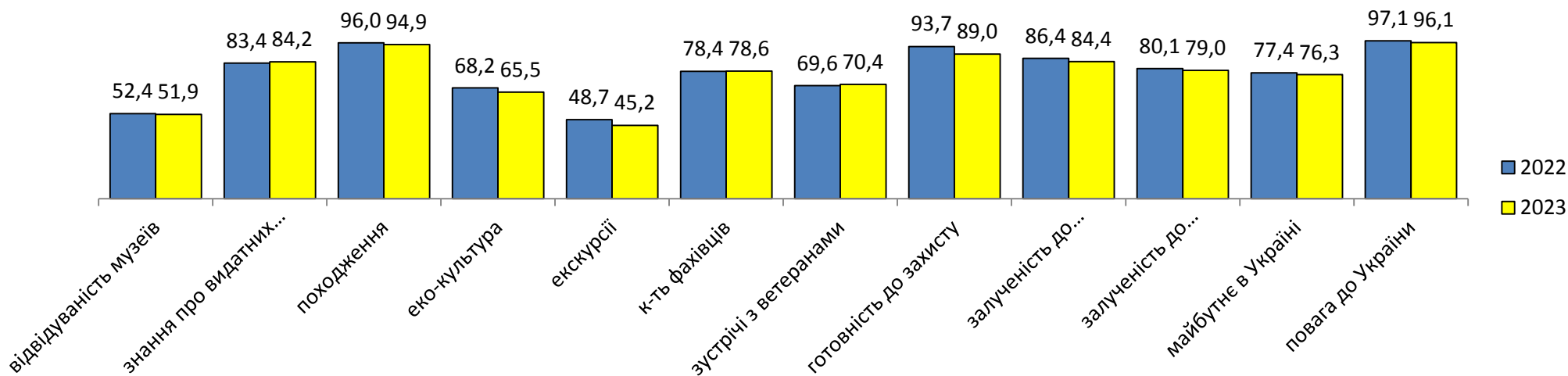
Діаграма 5. Кількість відповідей респондентів по територіальним громадам області (I півріччя 2023 р. та II півріччя 2022 р.)



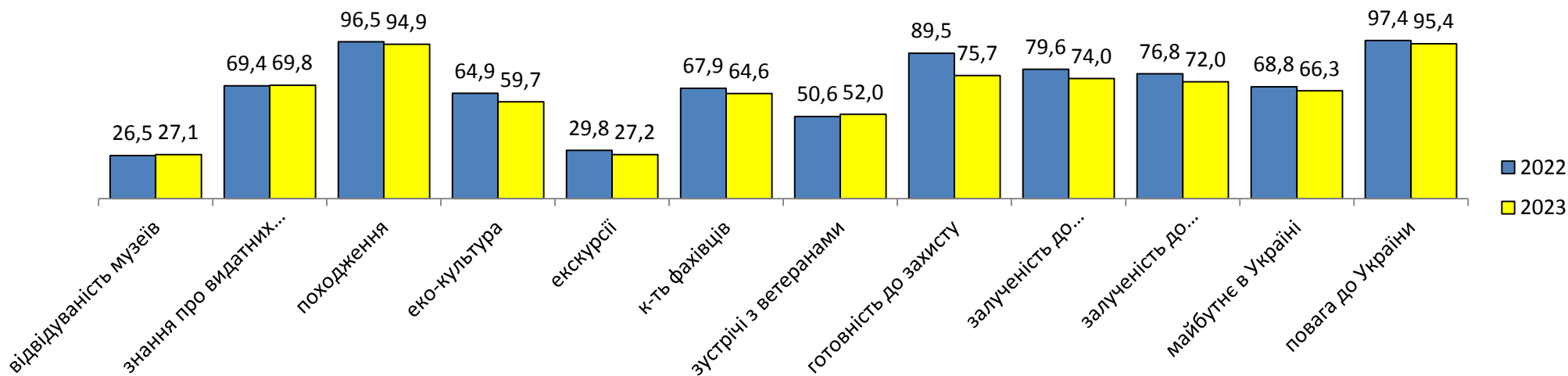
Діаграма 6. Різниця між 2022 і 2023 у кількості відповідей респондентів по територіальним громадам області

Таблиця 1. Порівняння оцінок ефективності національно-патріотичного виховання у 2'2022 та 1'2023 (різні соціальні групи, у %)

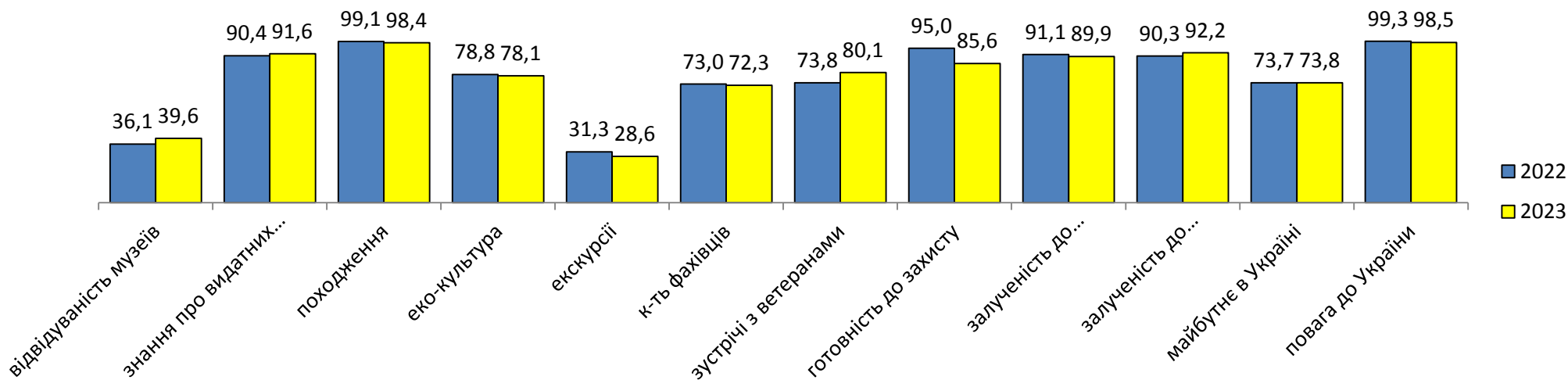
	Учень/ учениця (здобувач освіти)		Батько або мати		Педагог		Мешканець громади	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Чи збільшується протягом півроку відвідуваність учнями музеїв, пам'яток історії, культури та інших закладів, присвячених національно-визвольній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України?	51,9	52,4	27,1	26,5	39,6	36,1	30,1	41,9
Чи підвищується серед учнів та молоді рівень знань про видатних особистостей українського державотворення, визначних українських учених, педагогів, спортсменів, військових, підприємців, провідних діячів культури, мистецтв, а також духовних провідників Українського народу?	84,2	83,4	69,8	69,4	91,6	90,4	68,1	78,5
Чи збільшується кількість учнів, які пишаються своїм українським походженням, громадянством?	94,9	96,0	94,9	96,5	98,4	99,1	92,2	95,9
Чи відбувається зростання рівня екологічної культури молоді, збільшення кількості учасників екологічних акцій, природоохоронних заходів?	65,5	68,2	59,7	64,9	78,1	78,8	51,2	66,9
Чи збільшується кількість учнів, які здійснюють екскурсії, подорожі, походи?	45,2	48,7	27,2	29,8	28,6	31,3	24,1	39,5
Чи відбувається збільшення кількості підготовлених фахівців з національно-патріотичного виховання?	78,6	78,4	64,6	67,9	72,3	73,0	57,8	69,2
Чи відбувається збільшення кількості зустрічей молоді з борцями за незалежність України у ХХ столітті, ветеранами та учасниками антитерористичної операції та операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях, учасниками війни російської федерації проти України?	70,4	69,6	52,0	50,6	80,1	73,8	58,4	60,5
Чи зростає чисельність громадян, готових до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України?	89,0	93,7	75,7	89,5	85,6	95,0	71,7	87,8
Чи збільшується кількість громадян, зокрема, дітей та молоді, залучених до проектів та заходів з національно-патріотичного виховання місцевого, всеукраїнського та міжнародного рівнів?	84,4	86,4	74,0	79,6	89,9	91,1	74,7	82,6
Чи зростає кількість учнів, які беруть участь у заходах, спрямованих, на популяризацію духовно-моральних цінностей Українського народу, його духовних надбань?	79,0	80,1	72,0	76,8	92,2	90,3	73,5	80,2
Чи відбувається збільшення числа молодих людей, які пов'язують своє майбутнє з навчанням і проживанням в Україні?	76,3	77,4	66,3	68,8	73,8	73,7	66,3	74,4
Чи зростає число громадян України, які виявляють почуття поваги до своєї Батьківщини?	96,1	97,1	95,4	97,4	98,5	99,3	95,2	94,2



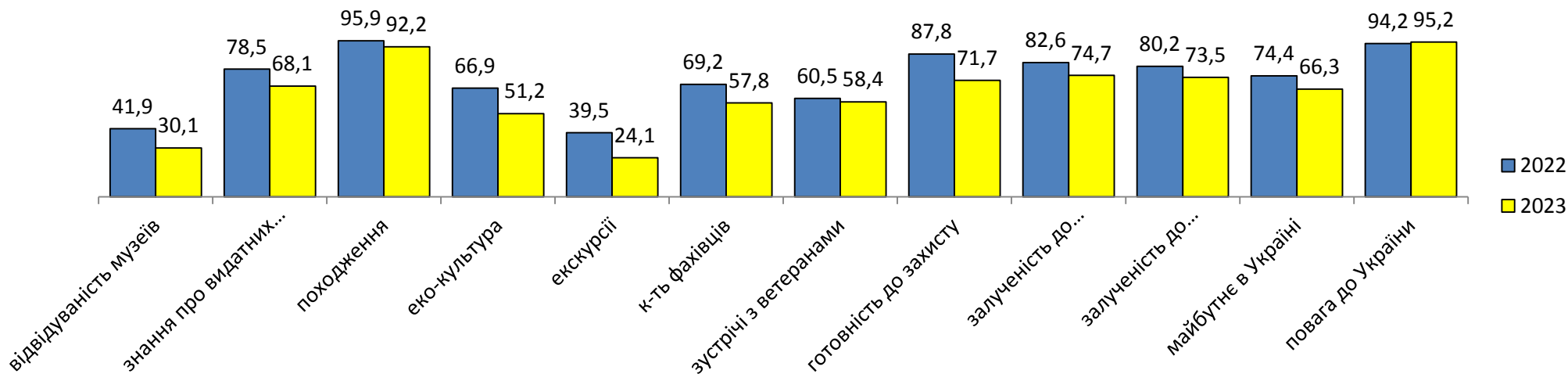
Діаграма 7. Оцінка ефективності національно-патріотичного виховання учнями (у %)



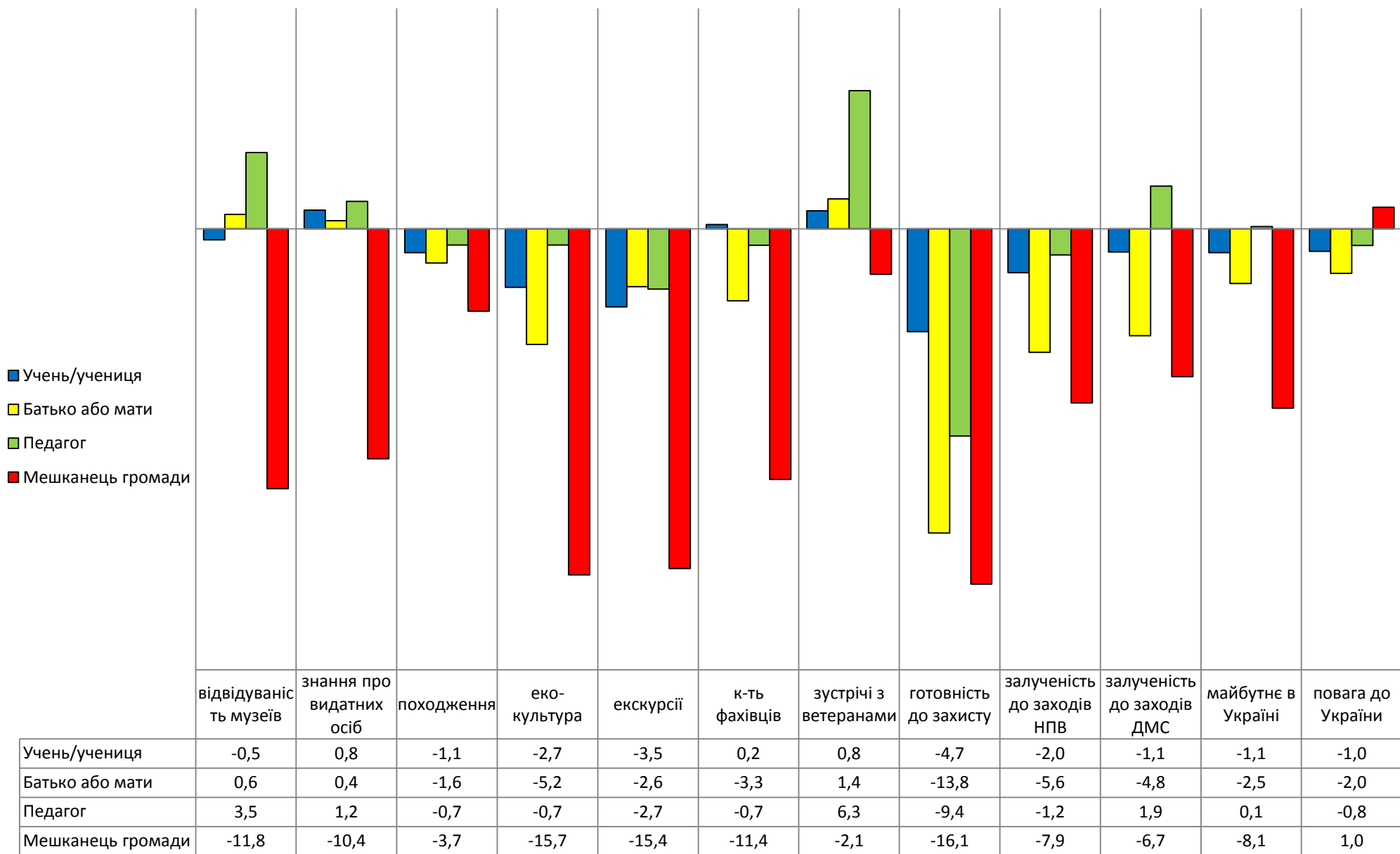
Діаграма 8. Оцінка ефективності національно-патріотичного виховання батьками учнів (у %)



Діаграма 9. Оцінка ефективності національно-патріотичного виховання педагогами (у %)



Діаграма 10. Оцінка ефективності національно-патріотичного виховання мешканцями громад (у %)



Діаграма 11. Динаміка оцінок ефективності національно-патріотичного виховання у 2'2022 та 1'2023 (різні соціальні групи, у %)